Täysistunto

Torstai 2.6.2016 kl. 16.01—17.24

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 17.24.

Puhetta johti puhemies Maria Lohela (16.01—17.24).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys kilpailukykysopimuksesta (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 62/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Rinne.

Keskustelu

16.02 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Porvarihallitus päätti ohjelmassaan rakentaa talouden kasvun ja työllisyyden vahvistamisen yhden kortin varaan. Hallituksen mielestä Suomen kasvuun ja työttömyyteen liittyvät ongelmat ratkeavat, kun työssä olevat ahkerat ihmiset ja äärimmilleen kuormitetut ihmiset tekevät nykyistä enemmän työtä ja aikaisempaa pienemmällä palkalla. SDP näkee Suomen viennin ongelmat paljon moninaisempina kuin pelkkä kustannuskilpailukyky, ja tästä syystä ongelmien ratkaisu edellyttää koko korttipakan käyttöönottoa, moninaisia toimenpiteitä ja ratkaisuja eri näkökulmista. Näitä SDP on esittänyt.

Pääministeri Sipilä, SDP tukee taloutta vakauttavan ja ennakoitavuutta lisäävän työmarkkinaratkaisun syntyä. Nyt, kun työmarkkinaosapuolet käyvät viimeisiä neuvotteluja kilpailukykysopimuksesta, kysyn teiltä arviota siitä, millä aloilla ja millaisilla prosenttiluvuilla vienti tulee lisääntymään vuoden 2017 aikana, kuinka paljon työttömiä on ensi vuonna tätä vuotta vähemmän ja työllisiä enemmän.

16.03 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei hallitus suinkaan ole rakentanut työllisyysasteen nostamista yhden kortin varaan. Tämä kilpailukykypaketti on yksi osa kokonaisuutta, jolla hallitus tähtää 110 000 uuden työpaikan syntymiseen Suomeen. Se, että nyt ollaan päästy yhdessä sopimalla näin pitkälle kalkkiviivoille, on erittäin positiivista, ja hallitus on tehnyt koko kevään ajan töitä sen eteen, että tämä saadaan aikaiseksi.

Työmarkkinajärjestöt ovat itse arvioineet, että tämän kilpailukykysopimuksen sisältö tulisi edesauttamaan 45 000 uuden työpaikan syntymistä Suomeen. Hallituksen oma arvio on ollut 35 000 uutta työpaikkaa. Tämä siis on noin reilu kolmannes siitä hallituksen kokonaistavoitteesta: 110 000 uudesta työpaikasta.

16.04 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan kuten pääministeri totesi, hallitus ei ole jättämässä työllisyystavoitetta yhden kortin varaan. Totta kai tämä kilpailukykysopimus on tässä isossa roolissa, mutta muun muassa tänään olin avaamassa tilaisuutta ja tämmöistä työryhmää, jossa on virkamiehiä eri ministeriöistä. Näitten virkamiesten tehtävänä on käydä läpi ehdotuksia uusiksi työllisyystoimiksi ja tuoda ne syksyn budjettiriiheen. Muun muassa tämä osoittaa sen, että hallitus ei todellakaan ole yhden kortin varassa pelaamassa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.05 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa kuulla, että hallituksella on toimenpiteitä, joilla lähdetään talouskasvua ja työllisyyttä rakentamaan. SDP:n arvion mukaan hallituksen toimet, tähänastiset tiedossa olevat toimet, eivät missään tapauksessa riitä talouskasvun ja työllisyyden vahvistamiseen, vaan tarvitaan paljon lisää toimenpiteitä.

SDP on esittänyt merkittävän joukon toimenpiteitä, viimeksi välikysymyksen yhteydessä 10 kohtaa, joilla talouskasvua ja työllisyyttä voidaan vahvistaa. SDP:n vaihtoehto rakentuu työllisyyden vahvistamiseen tässä ja nyt ja sitä lisääviin toimenpiteisiin, muun muassa työllistämisseteli ja tämä ensimmäisen työkaverin palkkaamisen tuki. Meillä on laaja toimenpidekokonaisuus, jossa yksittäiset toimenpiteet yhdessä ja erikseen vahvistavat työllisyyttä nopeasti, siis tässä ja nyt. Me olemme myös esittäneet näitä kymmeniä toimenpiteitä yrittäjyyden ja viennin vahvistamiseksi. Pääministeri Sipilä, kysyn nyt teiltä: oletteko valmis ottamaan meidän esittämiämme toimenpiteitä näihin toimenpidekokonaisuuksiin, joilla saadaan vahvistettua työllisyyttä tässä ja nyt, talouskasvua ja vientiä tässä ja nyt?

16.06 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä vielä kertauksena se, että meillä on nyt noin 68 prosentin työllisyysaste. Hallitusohjelmaa kirjoitettaessa se oli hiukan alle. Tavoitteemme on 72. Tämä ero vaatii noin 110 000 uutta työpaikkaa. Niiden toimenpiteiden, mitä meillä on jo sisässä, on arvioitu vievän tuosta noin 1,5 prosenttiyksikköä eli nostavan sen työllisyysasteen lähes 70:een. Tämän kilpailukykypaketin on arvioitu vaikuttavan reilun prosenttiyksikön eli vievän sen yli 70:een. Hallituksen työllisyystoimet ja yrittäjyyttä edistävät toimet vievät tästä lopusta 2 prosentin tavoitteesta osan, ja me tarvitsemme vielä lisää, että 72 prosentin työllisyysastetavoite saavute-

taan. Näitä toimia valmistellaan vielä budjettiriiheen mennessä. Kaikki ideat, mitä tällä sektorilla liikkuu, otamme mielihyvin vastaan, myöskin SDP:n esitykset.

16.07 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mahdolliset sopimukset, jotka tämän kilpailukykytyömarkkinaratkaisun kautta tulisivat, pääsääntöisesti tulisivat voimaan vasta 2017. Sen takia on tärkeää tehdä tässä ja nyt toimenpiteitä, esimerkiksi käynnistää laajat investointiohjelmat, joilla laitettaisiin terveyskeskukset ja koulut kuntoon.

Arvoisa puhemies! Tässä kilpailukykysopimuksessa sovittiin myös aika merkittävästä paikallisen sopimisen laajentamisesta. Viime aikoina on käyty kummallista keskustelua yhteiskunnassa: toisaalta on sanottu, että tarvitaan luottamusta työpaikoille, mutta toisaalta on sitten pelätty luottamusmiestä. Itse ja SDP näemme niin, että luottamusmies on usein sen työnantajan paras pelikumppani siellä työpaikoilla, jos halutaan luottamuksen ilmapiiriä luoda, jota paikalliseen sopimiseen tarvitaan.

Nyt saimme kuulla, että Suomen Yrittäjät on hylännyt tämän ratkaisun. Aiemmin pääministeri totesi, että millään järjestöllä ei ole veto-oikeutta. Nyt näyttää siltä, että Suomen Yrittäjillä on. Jos Suomen Yrittäjille tämä ratkaisu ei kelpaa, te ilmoitatte, (Puhemies koputtaa) että te ette vie eteenpäin. Oletteko luoneet uuden veto-oikeuden Suomen Yrittäjille?

16.08 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin näihin investointeihin. Hallitus on tehnyt tässä tiukassa taloustilanteessa poikkeuksellisen laajan investointiohjelman. Esimerkiksi teiden korjausvelkaa hoidetaan 600 miljoonalla eurolla.

Mitä tulee tähän järjestäytymättömien työnantajien aseman parantamiseen osana tätä kilpailukykysopimusta, kenelläkään ei ole veto-oikeutta tietenkään kilpailukykysopimukseen, mutta olen erikseen neuvotellut kaikkien työmarkkinaosapuolten kanssa siitä, että jos Suomen Yrittäjien mielestä järjestäytymättömien työnantajien asema ei parane nyt neuvotellulla tavalla, niin se voidaan ottaa tästä sopimuskokonaisuudesta pois. Itse pidän sitä virheenä, että se otettaisiin siitä pois. Itse 25 vuoden yrittäjäkokemuksella en kyllä pelkää sitä, että on selkeä vastapuoli työntekijöissä, joka on luottamusmies. En pidä näitä perusteluita tässä kestävinä, (Puhemies koputtaa) mutta... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.] (Kari Uotila: Voisiko Vanhanen kommentoida?)

16.09 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Osana tätä kilpailukykysopimusta olette puhuneet mahdollisista veronkevennyksistä, ja varmasti sikäli, kuin ne kohdistuvat pieni- ja keskituloisiin, on asia hyvä, mutta tämä väistämättä, puhemies, tuo esiin kysymyksen myös eläkkeensaajien verotuksesta ja eläkkeensaajien oikeudenmukaisesta kohtelusta.

Nimittäin täysin toisin kuin hallituspuolueet, erityisesti kokoomus, ennen vaaleja eläkkeensaajille lupasivat, hallitus eriarvoisti tämän vuoden alusta eläkkeensaajien verotuksen suhteessa palkansaajiin. Ja kyllä aika moni eläkkeensaaja on tätä kovasti ihmetellyt ja kokenut tulleensa eräällä tavalla vähän huijatuksi, kun vaalien alla puheet olivat toista ja nyt teot ovat täysin päinvastaisia. Tämä on väärin, ja minusta pitää hyvin nopeasti, välittömästi, korjata tämä epäoikeudenmukainen kohtelu. Myös SDP on tätä omissa vaihtoehdoissaan esittänyt, ja vahvasti sitä vaadimme.

Puhemies! Kysynkin, ministeri Stubb: aiotteko välittömästi korjata myös eläkkeensaajien epäreilun verokohtelun ja toimia samoin kuin ennen vaaleja eläkkeensaajille lupasitte?

16.11 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mehän teimme kolmiportaisen veroehdotuksen tässä työmarkkinajärjestöille, vastaantulon siis. Ensimmäinen porras on, että jos kattavuus on 80 prosenttia, niin tulemme vastaan 315 miljoonalla eurolla. Se kompensoi sen maksun, ikään kuin sen ostovoiman muutoksen, palkansaajille. Toinen on 85 prosentin kattavuus — silloin me tulemme vastaan 415 miljoonalla yhteensä. Ja kolmas on se, että jos tällä sopimuksella on 90 prosentin kattavuus, niin silloin me tulemme vastaan 515 miljoonaan saakka.

Eläkeläisten puolelta voimme todeta sen, että eläkeläisten verotus ei kiristy ja osalla joka tapauksessa kevenee, koska näitä asteikkoja tullaan keventämään. Tässä vaiheessa me olemme päättäneet suuruuden ja jatkossa budjettiriihessä tulemme päättämään sen profiilin. Mutta sen voin jälleen kerran, edustaja Viitanen, sanoa, että kenenkään eläkeläisen verotus ei tällä vaalikaudella kiristy. (Välihuutoja)

16.11 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kilpailukykysopimus on nyt syntymisvaiheessa ja tärkeimmät hetket ovat käsillä. Toivottavasti tässä päästään ratkaisuun, että mahdollisimman moni liitto on mukana ja saadaan mahdollisimman kattava sopimus. Taloudessa on, totta kai, kiinni aika paljon siitä, mitä me itse teemme, onko hallituksella hyviä esityksiä ja saammeko kokoon sellaisen paketin, joka luo uskottavuutta suomalaisen talouden nousuun. Kysynkin pääministeriltä, kun te olette tavannut Euroopan johtajia tuolla eri kokouksissa Euroopassa, mikä on tilanne tuolla Euroopan markkinoilla tällä hetkellä. Onko siellä viriämässä sellaista kulutuskysyntää, johon suomalaisella teollisuudella olisi mahdollisuus myydä hyviä tuotteita, jotta päästään -taloudessa nousu-uralle?

16.12 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eurooppa on kasvussa, ja Suomi ei ole päässyt tuohon kasvuvauhtiin mukaan. Kysyntää siis on — kun saamme kilpailukykyasioita kuntoon, kun saamme luottamusta kuntoon, kun saamme jälleen investoinnit liikkeelle, niin me pääsemme kyllä tuohon kyytiin. Tämä on ihan meidän omissa käsissämme. Minä uskon, että jos nyt huomenna syntyy tämä kilpailukykyratkaisu, niin tämä osaltaan tulee lisäämään luottamusta. Esimerkiksi Ahvenanmaalla tämän perunalastutehtaan päätöksen takana oli yhtenä tekijänä se, että kilpailukykysopimus tuo tämmöistä pitkän ajan näkyvyyttä ja ennustettavuutta kilpailukykyyn. Se on hyvä esimerkki siitä, kuinka investoijat ja työnantajat ajattelevat sitä, millä se työ tehdään nimenomaan Suomessa. Suomalaiset yrityksethän kyllä pärjäävät.

16.13 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun lähdettiin yhteiskuntasopimusta rakentamaan, niin hallitus toi esille tahtotilansa, että pitää 100 tuntia pidempää työaikaa tehdä, ja silloin minulle ei oikein auennut, kuinka se lisää työllisyyttä ja tuo tehokkuutta vientiteollisuudelle. Nyt kun tässä kilpailukykysopimuksen yhtenä osana on se kolme päivää pidempi työaika, niin kysyisinkin työministeri Lindströmiltä — ja valtiovarainministeri Stubbilta, jos hän haluaa vastata: Mitenkä tämä lisää työllisyyttä esimerkiksi kaupan alalla, jolla on erittäin paljon osa-aikaisia työntekijöitä ja osa tekee 37,5-tuntista työaikaa? Kun nämä 37,5 tuntia työtä tekevät rupeavat tekemään kolme päi-

vää pidempää aikaa, niin kuinka se voi työllistää lisää sille kaupan alalle — tämä ei ratkea minulle kyllä mitenkään — tai kun tehdään kolme päivää pidempää työaikaa, niin kuinka se tuo lisää verotuloja valtiolle, niin että voidaan näitä julkisen talouden palveluita rahoittaa?

16.14 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski on kyllä siinä mielessä asiassa oikeassa, että hyvin vaikeahan sitä on näin suoraan sanoa, että siitä nyt sitten tulisi tätä, mitä tässä nyt tavoitellaan. Se iso kuva on kuitenkin tämä, että kilpailukykyä ja tuottavuuttahan tässä haetaan, ja kun ihmiset tekevät pidempää päivää, niin sillähän tätä asiaa pyritään hakemaan. Minä ymmärrän kyllä tämän matematiikan itse, ja minun on aika lailla vaikea sitä teille avata, koska en itsekään ole sitä sisäistänyt aina, miten tämä menee. (Naurua) Mutta kilpailukykyä ja tuottavuuttahan tässä haetaan, kun ihmiset tekevät pidempään töitä.

16.15 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Myllykosken ajattelussa on se virhe, että työn määrä olisi vakio. Silloin tuo teidän ajattelunne, että mitä se silloin auttaa, kyllä pitää paikkansa, jos työaikaa lisätään ja työn määrä on vakio. Mutta tässä esimerkiksi työn hinta nyt putoaa, siis työn kilpailukyky paranee 1,5 prosenttia pelkästään tämän työajan jatkamisen kautta. Kun työn kilpailukyky paranee, niin työn määrä lisääntyy ja sitä kautta työllisyys paranee. Tämä on aivan selvä ketju, ja näin ovat työmarkkinajärjestöt myöskin itse arvioineet, että tämän paketin työllistävä vaikutus on 45 000 uutta työpaikkaa.

16.16 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri vastasi tähän kysymykseen erinomaisella tavalla, ja vasemmiston ja ammattiyhdistysliikkeen asiantuntijatkin tämän ymmärtävät oikein hyvin. Minusta tässä salissa vasemmisto tekeytyy nyt itseään tyhmemmäksi. (Naurua)

16.17 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ajatellaan nyt sitä erittäin pienipalkkaista kaupan kassaa, joka haluaisi tehdä kokopäiväistä työtä, mutta tällä hetkellä nollatuntisopimuksella tarjotaan muutamia tunteja tai osa-aikaisena 20:tä tuntia, niin miten tämän pienipalkkaisen, joka nytkään ei palkallaan pärjää, työ ja palkka lisääntyvät siitä, jos kokopäiväiset tekevät entistä pidempää päivää? Tai kun julkisella sektorilla lähihoitaja, sairaanhoitaja — tai kätilö, jota on paljon käytetty — tekevät pidempää päivää, ovat nyt jo rasittuneita, tekevät liikaa työtä, on paljon sairauslomia, niin miten siitä syntyy lisää työtä näihin julkisen sektorin ammatteihin? Sehän tarkoittaa sitä, että työllisyys heikkenee palvelualoilla ja julkisella puolella, varsinkin kun tämä teidän niin sanottu veronalennuksenne ei ole veronalennus vaan ainoastaan kompensaatio siitä, että ensin otetaan työntekijöiltä ja annetaan työnantajille. Ministeri Lindström, pystytkö avaamaan tämän yhtälön?

16.18 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On se yhtälö, kuten pääministeri äsken sanoi, että kun kilpailukyky paranee, me saamme tähän maahan investointeja ja me saamme tähän maahan lisää työpaikkoja sitä kautta. Jos me otamme jonkun tietyn alan, niin kuin te otitte tässä näin esimerkkinä, puhuitte nollatuntisopimuksista, niin itse olen peräänkuuluttanut sitä, että niihin pitää saada

reilut pelisäännöt. En hyväksy niitä nollatuntisopimuksia henkilökohtaisesti nykyisellä tavalla, vaan niihin täytyy saada todellakin sellaiset systeemit, että ne koetaan reiluiksi. Mutta tämä tulee tästä koko kuvasta eli teollisuus, julkinen puoli, kaikki tämä, yksityinen. Sieltä tulee se kilpailukyky, sieltä tulee rahaa tähän maahan, jotta me voimme tämän nykyisen julkisen sektorin pitää yllä.

16.18 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan siis verotuksen osalta tuohon edustaja Arhinmäen kysymykseen. Sehän on ilman muuta selvää, että ensimmäinen vaihe meidän veroratkaisussamme, siis 315 miljoonaa, on suora maksukompensaatio ja siinä mennään ikään kuin nollaratkaisulla. Sen takia se on nytten palkansaajajärjestöistä kiinni, ovatko he valmiita sopimaan kattavasti ja lisäämään kilpailukykysopimuksen kokonaiskattavuutta. Jos näin tapahtuu, niin teidän viittaamallanne kaupan kassan työntekijällä tulee verotus huojentumaan, menemään alaspäin, ja hänelle jää lisää rahaa käteen. Ja mitä kattavampi se on, sen enemmän rahaa jää käteen. Minun mielestäni tämä ainakin hyödyttää, vai haluaisitteko, että me perumme nuo verohuojennukset?

16.19 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kannettu huolta eläkeläisten pärjäämisestä kuin myös työllistymistilanteesta. Haluan muistuttaa, että hallitus on tehnyt päätöksen, jolla takuueläkettä nostetaan kahteen otteeseen tämän vuoden alusta, ja oliko niin, että vuoden 2018 alusta seuraavan kerran. Tämä on edistyksellinen ja hyvin tärkeä asia. Se voi tuntua pienelle, mutta se on merkittävä.

Meidän tulisi tukea ihmisten työllistymistä. Yhä useampi ihminen tekee työtä omassa kodissaan. Meillä on täällä hallituksessa ja eduskunnassa käsittelyssä perhehoitajien ja omaishoitajien uudistus, ja siellä kannustetaan muun muassa perhehoitajia toimimaan läheistensä ja myös vieraiden vanhusten hoitajina. Kysyisin teiltä, hyvä hallitus ja ministeri: millaista porkkanaa ja millaisia keinoja, kannusteita te tarjoaisitte ja esitätte muun muassa perhehoitajille ja myös omaishoitajille, jotta he voisivat toimia näissä tärkeissä tehtävissä?

16.20 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan käsittelyssä on laki, jonka ydinsisältö on se, että omaishoitajien asemaa parannetaan: mahdollistetaan ja varmistetaan vapaapäivät, huolehditaan siitä, että intervallipaikat tilanteessa, jossa omaishoitaja vapaapäivää pitää, ovat saavutettavissa. Perhehoitajan palkkiota korotetaan. Heidän vapaapäivistään huolehditaan, että he pystyvät järjestämään ne vuositasolla. Hallitus panostaa tähän 75 miljoonaa euroa uutta rahaa, joka kohdentuu nimenomaan siihen, että omaishoitajat ja perhehoitajat kykenisivät suoriutumaan omasta tehtävästään nykyistä paremmin.

16.21 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän päivän suuri uutinen taitaa kuitenkin olla tämä veroratkaisu, jonka hallitus teki. Haluan onnitella hallitusta siitä, että se teki tämän konkreettisen päätöksen — sehän selvästi oli odotusarvo niin palkansaajajärjestöjen kuin työnantajienkin keskuudessa, että tiedetään, mitä hallitus veroissa tekee, jos tämä palkkaratkaisu menee laajasti lävitse. Nyt se on tiedossa, ja järjestöt voivat sitten miettiä, miten asiaan suhtautuvat.

Palaan kuitenkin... — ja ministeri Stubb jo arvaa, mitä aion kysyä. Nimittäin sitten, kun tehdään tämä veroratkaisu, kyllä tietysti aivan ratkaisevaa on se, että eri väestöryhmiä koh-

dellaan oikeudenmukaisella tavalla. Palkansaajille tulee hyvitys näistä maksujen nostoista — se ei tietysti ole todellinen kevennys — mutta sen jälkeen tullaan tähän edustaja Viitasen kysymykseen, että miten muut väestöryhmät ja eläkeläiset. (Olavi Ala-Nissilä: Eläkeläisillä menee hyvin!) Nyt eläkeläiset kysyvät tietenkin sen perään, sitoutuuko hallitus siihen, että eläkkeestä maksetaan se sama vero kuin mikä maksetaan samasta palkasta, että onko yhtäläinen verokohtelu. Ja siihen te, ministeri Stubb, ette vastannut. Kysyn nyt uudelleen: oletteko valmiit siihen, (Puhemies koputtaa) että eläkeläisten verot ovat samalla tasolla kuin palkansaajien?

16.22 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaan samalla tavalla kuin edustaja Viitaselle. Eli silloin, kun tämä ratkaisu syntyy, eläkeläisten verotus ei kiristy ja osalla joka tapauksessa kevenee, kun asteikkoja kevennetään. Tässä vaiheessa me määrittelemme sen suuruuden, myöhemmin me määrittelemme sen profiilin, ja me pyrimme tämänkin hallituskauden aikana löytämään ratkaisun, joka on kaikkien, eläkeläisten ja työntekijöiden, osalta tasapuolinen ja sillä tavalla kohtelee reilusti. Näitä veropäätöksiä me teemme joka vuosi. Eli vastaus tulee olemaan aivan sama, kunnes me teemme sen lopullisen veropäätöksen.

16.23 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kilpailukykysopimusneuvottelut ovat herkässä vaiheessa, kun vielä muun muassa Metalliliitto ja palvelualojen PAM neuvottelevat tänään ja huomenna omasta tulemisestaan. Kuten edustaja Heinäluoma olen todella tyytyväinen siihen, että hallitus nyt loppumetreillä on petrannut huomattavasti. Moneen kertaan olen itsekin tässä salissa käyttänyt puheenvuoroja siitä, millaisin toimin hallitus on oikeastaan enemmän haitannut kuin edistänyt kilpailukykysopimusneuvotteluja, mutta nyt pitää nostaa hattua. Ensinnäkin, ministeri Lindström, te peruitte tämän suunnitellun työnäytekokeilun sellaisenaan, ja toiseksi nyt tämä verohuojennusratkaisu ilman muuta tulee varmasti helpottamaan neuvottelijoiden tilannetta huomiseen mennessä. Haluaisin mieluusti kysyä sitä, että kun lopullisia ratkaisuja tästä veroratkaisusta tehdään, toivon mukaan siinä huomioidaan pienituloiset paremmin kuin meidät muut, ja toivoisin joitain avauksia siitä, mitä voitte kertoa tästä verohuojennuksen profiilista.

16.24 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä vaiheessa ei voi tarkasti kertoa, mikä sen veroprofiilin ikään kuin kulma tulee olemaan. Sen me tulemme katsomaan sitten elokuussa loppupelissä. Mutta me pyrimme käsittelemään tätäkin veropakettia kokonaisuutena — sellaisena kokonaisuutena, jona se on määritelty meidän hallitusohjelmassamme. Lähtökohtaisesti me lähdemme siitä, että maksukompensaatio tehdään kaikkiin tuloluokkiin ja samalla profiililla kuin maksukorotukset aikaisemmin. Eli tätä taustaa vasten voi lähteä laskemaan, mutta tässä vaiheessa ei pysty vielä antamaan aivan täsmällistä vastausta. Joka tapauksessa me pyrimme alentamaan suomalaisten verotusta, jotta ostovoima paranee. Se on meidän lähtökohtamme.

16.25 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomeen on luotava paljon lisää uusia työpaikkoja, ja nämä syntyvät nimenomaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin — siinä on meidän taloutemme toivo tällä hetkellä. Siksi tuo paikallinen so-

piminen olisi niin äärimmäisen tärkeää saada pidettyä mukana tässä kilpailukykysopimuksessa.

Eilen te, pääministeri Sipilä, kuitenkin totesitte, että tässä päätöksessä ei ole järkeä, kun kuvailitte Suomen Yrittäjien jäämistä pois tästä paikallisesta sopimisesta juuri tämän järjestäytymättömien työnantajien tilanteen takia. Meillä Suomessa on järjestäytymisen vapaus, se koskee niin työntekijöitä kuin työnantajia. Kuitenkin tämä kompromissi oli pitkälti neuvoteltu nimenomaan EK:n ja palkansaajajärjestöjen toimesta. Eikö nyt olisi tärkeää, että Suomen Yrittäjät saataisiin aidosti mukaan tähän neuvotteluun paikallisesta sopimisesta ja he voisivat olla luomassa niitä sääntöjä, joilla paikallista sopimista halutaan viedä eteenpäin?

16.26 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen Yrittäjät on ollut tässä Timosen työryhmässä mukana, jossa tätä asiaa on käsitelty. Tässä kilpailukykysopimuksen osana tämä järjestäytymättömien työnantajien asema olisi parantunut siten ja paranee siten, että järjestäytymättömille työnantajille tulee nyt samoja oikeuksia kuin järjestäytyneillekin ilman, että heidän täytyy liittyä Elinkeinoelämän keskusliittoon. Tämä on ollut pitkäaikainen tavoite myöskin Suomen Yrittäjillä. Tähän suuntaan tämä kompromissi tehtiin, ja se vie oikeaan suuntaan. Kenenkään työnantajan ei tarvitsisi tämän mukaisesti sopia, se on täysin vapaaehtoista, mutta tämä olisi mahdollistanut sen, että niitten työehtosopimusten oikeuksia olisi jokainen voinut halutessaan käyttää. Tästä tässä oli kysymys. (Puhemies koputtaa) Mutta olemme sopineet sillä tavalla, että tämä osa (Puhemies koputtaa) voidaan ottaa tästä kilpailukykysopimuksesta pois.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä yksi kysymys.

16.27 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uutterasti ja ahkerasti työtään tekevät insinöörit, tradenomit, siistijät, autonkuljettajat, tarjoilijat, lastentarhanopettajat ja sairaanhoitajat — joitakin ammattilaisia mainitakseni — ovat kantamassa raskaan vastuun taakan toisaalta kilpailukykysopimuksen, toisaalta hallituksen leikkausten ja palvelumaksujen korotusten vuoksi. Nämä ihan tavalliset naapurin ihmiset ovat palkkansa ja palvelunsa ja säälliset työolonsa ja turvaverkkonsa ansainneet.

Pääministeri Sipilä, toivon parasta mutta pelkään pahinta, siis sitä, että valitsemanne ja myöntämänne epäoikeudenmukainen talouden sopeuttaminen leikkaa suomalaisten edellytyksiä tervehtyä seitsemän vuoden taantumasta. Pelkään myös sitä, että työajan lisäys ja palkkojen alennus ei korjaa meidän tilannetta toivomallanne tavalla. Pääministeri Sipilä, mistä sitten leikataan, mitä te teette sitten, jos tämä ei toimi?

16.28 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme olleet tosiaan nyt kahdeksan vuotta tällaisessa tilassa, jossa talous on mennyt alaspäin. Viime vuoden lopulla saavutettiin loiva käänne. Tänä vuonna ennustetaan noin prosentin talouskasvua. Meidän pitäisi päästä vähintään 2 prosentin talouskasvun tielle, jotta tämä rupeaisi näkymään myöskin työllisyydessä, ja se on meidän yhteinen tavoitteemme. Me olemme nähneet, että ne keinot, mitä tähän saakka on käytetty, eivät tuo toivottua tulosta. Tarvitaan uusia keinoja. Yksi niistä uusista keinoista hallituksella on tämä kilpailukykysopimus, jota olemme nyt 13 kuukautta vääntäneet. Toivottavasti huomenna siinä päästään maaliin. Siinä yhdessä olemme työmarkkinaosapuolten kanssa arvioineet, että se

toisi 35 000—45 000 uutta työpaikkaa. Minä uskon tähän arvioon. Sen lisäksi tarvitaan paljon muita toimia sen eteen, että talous lähtee kasvuun ja uusia leikkauksia ei tarvita. Hallitus lähtee siitä, että nämä toimet tehdään, mitä tarvitaan, (Puhemies koputtaa) ja että näillä kolmella asialla, leikkauksilla, talouskasvulla ja uudistamisella, Suomi saadaan kuntoon.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys päivähoitomaksujen korotuksista (Ville Niinistö vihr)

Suullinen kysymys SKT 63/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Niinistö.

Keskustelu

16.30 **Ville Niinistö vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on monin tavoin heikentämässä ihmisten ostovoimaa, erityisesti pieni- ja keskituloisten. Kilpailukykypaketissa leikataan ihmisten palkkoja merkittävästi, ja on hyvä, että sitä nyt kompensoidaan veroratkaisulla. Se pitäisi kohdentaa erityisesti pieni- ja keskituloisille, mutta on muitakin toimia, jotka ovat rankkoja erityisesti lapsiperheille ja meidän koulutusjärjestelmälle. Ja siksi, kun nyt ollaan tässä tilanteessa, että jos tästä päästään eteenpäin, niin nyt olisi syytä varmistaa, että kaikki hallituksen toimet tukevat työllisyyttä. Me tiedämme, että eduskunnassa on yksi esitys käsittelyssä, joka sitä ei todellakaan tee — se on vaikea lapsille, lapsen oikeudelle varhaiskasvatukseen, mutta vaikea asia myös naisten työllisyydelle — elikkä päivähoitomaksujen korotukset. Kysynkin pääministeriltä ja opetusministeriltä, että kun nämä hoitajat, poliisit, sosiaalityöntekijät, keskituloiset ihmiset, voivat joutua maksamaan tuhansia euroja vuosittain enemmän päivähoitomaksuista, niin oletteko valmiita nyt vetämään takaisin tämän päivähoitomaksukorotuksen eduskunnasta, jotta myös heidän asemansa olisi turvattu ja naisten työllisyystilanne paranisi.

16.31 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys oli täsmällinen ja liittyi päivähoitomaksujen korotuksiin. Jos en ihan väärin muista, niin hallitusohjelmassa me arvioimme, että kokonaissäästö siltä alalta olisi noin 56 miljoonaa euroa. Olemme laskeneet tätä kokonaisuutta uudemman kerran ja huomanneet, että tämä ei tule toteutumaan. Nyt me tarkastelemme sitä kokonaisuutta ja me tarkastelemme sitä, totta kai, valtiontalouden näkökulmasta, me tarkastelemme sitä työllistymisen näkökulmasta, me tarkastelemme sitä oikeudenmukaisuuden näkökulmasta, ja me tarkastelemme sitä myös ostovoiman näkökulmasta. Eli tässä vaiheessa, edustaja Niinistö, me emme voi antaa täsmällistä vastausta tuohon teidän erinomaiseen kysymykseenne.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.32 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli jo varsin positiivinen uutinen valtiovarainministeriltä, että te olette vastannut tähän asiantuntijoiden ja myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan täällä eduskunnassa antamaan varsin kriittiseen lausuntoon, että tässä aiheutetaan sitä, että naisten työllistyminen voisi vaikeutua, ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen on myös lapsen etu. Jos työllisyysaste heikkenisi tämän uudistuksen myötä, niin sen vaikutukset olisivat monin tavoin negatiiviset naisten asemaan, mutta myös lasten asemaan.

Nyt, kun monet isot kaupungit ovat jo ilmoittaneet, esimerkiksi Helsingin päättäjistä useimmat ovat sanoneet, että Helsinki ei tulisi ottamaan tätä päivähoitomaksukorotusta käyttöön, niin siinä olisi myös alueellisesti eriarvoistava vaikutus. Erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen kunnat ja köyhät maaseutumaiset kunnat joutuisivat korottamaan maksuja, jolloin heidän lapsensa ja heidän naisensa kärsisivät ja heidän työelämänsä kärsisi, mutta suurissa kaupungeissa olisi varaa pitää maksut alempana, jos siellä on sellainen poliittinen enemmistö, joka siihen haluaa panostaa. Tämä tuntuu tosi epäoikeudenmukaiselta, ja kysyn myös ministeri Grahn-Laasoselta, näettekö te tämän epäoikeudenmukaisuuden ja peruisitteko tämän (Puhemies koputtaa) ylimmän maksuluokan kovan korotuksen.

16.33 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että tämä asia nousi esille tällä kyselytunnilla ja varhaiskasvatuksesta puhutaan. Me olemme juuri opetus- ja kulttuuriministeriössä viimeistelemässä neuvotteluja yliopistojen kanssa tulevasta sopimuskaudesta, ja siellä myöskin varhaiskasvatus on ollut vahvasti esillä. Eli tulemme lisäämään tuntuvasti ja pysyvästi yliopistossa koulutettavien lastentarhanopettajien määrää, mikä vastaa siihen muun muassa pääkaupunkiseudulla olevaan tilanteeseen, että koulutetuista lastentarhanopettajista on pulaa.

Tämä myös mahdollistaa sen, että varhaiskasvatus kehittyy sisällöllisesti, sen pedagogiikkaa voidaan vahvistaa, ja kun tässä yhteydessä tehdään vielä muutakin työtä, muun muassa varhaiskasvatuksen perusteet ensimmäistä kertaa Opetushallituksessa, niin voimme viedä sisällöllisesti varhaiskasvatusta eteenpäin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Olen myös hyvin iloinen siitä, että tulemme vielä käymään tätä varhaiskasvatuksen maksuihin liittyvää asiaa läpi hallituksen piirissä ja katsomme, mitä sille asialle voimme tehdä.

16.34 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla, että hallitus harkitsee uudelleen tätä kohtuutonta lasten päivähoitomaksujen korotusta, joka kohdistuu moneen keskituloiseen ja melko pienituloiseen perheeseen. Itse asiassa, jos te ette sitä peruisi, niin hallituksen toimilla heikennettäisiin lapsiperheiden tuloja puolella miljardilla eurolla kahden vuoden sisään.

Joskus tuntuu siltä, että lapsivaikutusten arviointia ei ole otettu huomioon hallituksen päätöksissä riittävästi. Aiotteko nyt tästä eteenpäin vahvistaa lapsivaikutusten arviointia? Otetaan esimerkiksi tekemänne alkoholipäätös, että nelosolutta ja limuviinoja tuotaisiin ruokakauppoihin. Oletteko pohtineet sitä, mikä vaikutus sillä on muun muassa alkoholistiperheiden lapsiin?

16.35 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikutusarvioinnit tehdään niin hyvin ja huolellisesti kuin ne on käytettävissä olevan lainsäädännön valmistelun yhteydessä mahdollista tehdä. Ja kun otitte esiin alkoholilainsäädännön muutoksen, kokonaisuudistuksen, niin sen osalta valmistelun yksi olen-

naisimpia osia on vaikutusarvioinnin tekeminen. Ennen kuin laki voi olla eduskunnassa, nuo vaikutusarvioinnit on tehtävä.

16.36 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Värderade talman! Regeringen föreslår en betydande höjning i dagvårdsavgifterna. Vi vet att kvinnors sysselsättningsgrad i Finland är betydligt lägre än den är i Sverige, i synnerhet i åldern 30—40 år. Det här kommer att förvärra situationen.

Me tiedämme, että naisten työllisyysaste on Suomessa huomattavasti Ruotsin työllisyysastetta matalampi. Nyt luodaan taas uusi kannustinloukku. Tämä toimenpide ei nosta työllisyysastetta, päinvastoin se uhkaa laskea sitä. Kuitenkin hallituksella on selkeä tavoite 72 prosentin työllisyysasteeseen pääsemiseksi.

Arvoisat ministerit, eikö ole jo selvä, että tämä luo kannustinloukkuja? Onko tämä sitä perussuomalaista perhepolitiikkaa, joka myös estää vanhempainvapaan ja kotihoidon tuen uudistamisen? Mitkä ovat ne keinot, jotka ovat käytettävissä tähän työllisyysastetavoitteeseen pääsemiseksi?

16.37 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Ledamot Adlercreutz är på rätt väg när han understryker att sysselsättningsnivån för kvinnor i Sverige i vissa åldersgrupper är högre. Ledamot Adlercreutz är också på rätt väg när han analyserar att vårt förslag inte är ett sysselsättningsfrämjande förslag.

Tätä taustaa vasten me pyrimme tällä hetkellä hallituksessa pääsemään irti leikkausmoodista kohti työllisyysmoodia. Tätä taustaa vasten me olemme valmiita tarkastelemaan sellaisia toimenpiteitä, jotka a) parantavat ostovoimaa ja b) lisäävät työllisyyttä. Me emme sulje vaihtoehtoja tässä vaiheessa pois, mutta tässä vaiheessa me emme voi myöskään mitään luvata.

16.38 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä oli eilen käsittelyssä lisämäärärahat, ja hallitus antoi lisämäärärahaa omais- ja perhehoitajien rahoitukseen kunnille. Täällä edustaja Niinistö puhui, että se saattaa vaihdella eri kunnissa, ja itse jotenkin ajattelisin, että tämä liittyy kunnalliseen itsemääräämisoikeuteen. Hallitusohjelmaan on muistaakseni kirjattu se, että hallitus ei anna uusia tehtäviä kunnille ilman lisärahoitusta. Kunnathan ovat olleet vaikeuksissa, kun näitä valtionosuuksia on viime vuosina leikattu. Aikooko hallitus pitää kiinni siitä linjasta, että kunnille ei tule lisää tehtäviä ilman lisärahoitusta?

16.38 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Kyllä aikoo pitää siitä kiinni. Meillä on kirjoitettu hallitusohjelmaan, että jos kunnille annetaan lisää tehtäviä, niin siihen tulee mukaan 100-prosenttinen valtionosuus. Eli kun tiedämme, miten heikossa kunnossa valtiontalous, julkinen talous tällä hetkellä on, niin se on kyllä aika hyvä rajoite sille, että hallituksella ei tule olemaan intohimoja antaa lisää tehtäviä kunnille.

16.39 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella hyvä kuulla, että oppositiopuolueiden kuukausien ja kuukausien sinnikkään työskentelyn jälkeen

hallitus on vihdoinkin nyt näkemässä valoa. (Naurua) Hallitusta on kutsuttu ylimieliseksi, jääräpäiseksi. Te ette ole halunneet kuunnella asiantuntijoita. Te ette ole halunneet kuunnella suomalaisia perheitä. Mediassa kuitenkin miltei päivittäin suomalaiset perheet kertovat huolestaan. Tässä aivan äskettäin Iltalehdessä kolmen esikouluikäisen äiti totesi, että eipä jäisi käteen paljon, kyllä ei kannata, jos nämä päivähoitomaksut nousevat, niin kuin te olette kaavailleet. Hän on laboratoriohoitaja. Niin ikään Teurajärvi, hallituspuolue perussuomalaisten Pohjanmaan piirin puheenjohtaja Teurajärvi siis, on todennut, että hän ei mene töihin, koska hänestä on kannattavampaa jäädä kotiin, kun nämä hallituksen päivähoitomaksut ovat nousemassa näin hurjasti. Että kuunnelkaa edes omianne, jos ette kuuntele asiantuntijoita ja oppositiopuolueen edustajia.

16.40 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kuitenkin tarkentaa sen, että sekä voimassa olevassa lainsäädännössä että siinä, mikä tällä hetkellä on eduskunnassa käsittelyssä, varhaiskasvatus on maksutonta näille kaikkein heikoimmassa asemassa oleville perheille eli pienituloisille perheille ja sitä kautta sosiaalinen oikeudenmukaisuus toteutuu. Ja se, mikä meidän tavoitteenamme on, on se, että yhä useampi lapsi voisi osallistua varhaiskasvatukseen, eli se, että saisimme osallistumisastetta nostettua. Erityisesti esimerkiksi sellaisissa ryhmissä kuin vaikkapa maahanmuuttajaryhmissä varhaiskasvatus voisi olla sellainen opintietä myöhemmin tukeva osa koulutusjärjestelmää. Tutkimukset osoittavat sen, että varhaiskasvatus on hyvin vaikuttava osa koulutusjärjestelmäämme. Eli tässä suhteessa pidän tärkeänä sitä, että pystymme erilaisin toimin myös vaikeassa taloudellisessa tilanteessa vahvistamaan osallistumista varhaiskasvatukseen ja tukemaan sitä, että kaikilla perheillä olisi mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen.

16.41 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla keskustelin satakuntalaisen neljän lapsen yksinhuoltajaäidin kanssa, joka oli juuri käynyt yt-neuvottelut ja joutui työttömäksi. Hänen tulokulmansa ja asenteensa rohkaisi ainakin minua valtiovarainministerinä. Hän totesi, että kyllä tästä selvitään ja uusi työpaikka löytyy. Nyt meidän täytyy muistaa, että Suomessa on käänne tapahtumassa. Vuosina 12, 13 ja 14 meidän talous supistui. Vuonna 15 meidän talous kasvoi 0,5 prosenttia, tänä vuonna noin prosentin verran. Jos kilpailukykysopimus saadaan maaliin, niin uskon vahvasti siihen, että tämä ensimmäinen vaikea sopeuttamisen ja leikkauksien vuosi saa Suomeen talouskasvua ja parantaa myös työllisyystilannetta. Tämä on ensimmäinen vuosi, kun työttömyys ei Suomessa kasva. Toivoisin, että me voisimme myös tässä salissa joskus keskittyä siihen positiiviseen värinään, joka Suomessa kahdeksan vuoden jälkeen nyt nähdään. (Välihuutoja)

16.42 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää hallitusta siitä, että täällä ei ole ihan niin toivoton olo kuin usein on ollut puhuessa, vaan nyt on tullut vastauksia tässä keskustelussa ja selkeästi myös tunnistamista siitä, että monet leikkaustoimet haittaavat työllisyyttä. Jos siirrytte siihen, että tehdään työllisyyttä tukevia toimia ja vältetään tavallisten ihmisten arkea ja ostovoimaa heikentäviä päätöksiä ja lasten oikeuksia kaventavia päätöksiä, niin se suunta on oikea ja kannustan menemään siihen suuntaan.

Mutta, arvoisa puhemies, ongelma on tietysti se, että hallituksen jo päättämät linjaukset ovat toteutumassa ja lasten asema on heikkenemässä tulevaisuudessa, jos nyt päätetyt leikkaukset toteutuvat. Siksi kysynkin: Miten te näette, että voidaan paikata sitä, että esimerkiksi jo ryhmäkokojen kasvattaminen ja täyden päivähoito-oikeuden rajaaminen monissa päiväkodeissa heikentää vaikka juuri maahanmuuttajanuorten osallisuutta siihen varhaiskasvatukseen, mistä opetusministeri äsken lämpimästi puhui? Miten voitte korjata näitä virheitänne, jotka heikentävät tosiasiassa kuitenkin lasten oikeutta kasvatukseen ja koulutukseen, mistä te nyt sanoitte, että on tärkeä arvo?

16.43 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten, lapsiperheiden ja kaikkien suomalaisten asema heikkenee, mikäli emme saa Suomen taloutta kuntoon. Siitä on tänään keskusteltu tässäkin salissa, ja siihen tähtäävät nämä kaikki toimet, joista olemme keskustelleet: kilpailukykysopimus, veroratkaisut ja myöskin ne kaikki ratkaisut, mitä teemme tällä hetkellä muun muassa koulutusjärjestelmämme uudistamiseksi. On jouduttu tekemään kipeitä leikkausratkaisuja, ja se on ehdottomasti ollut pakollista tehdä, koska meidän talous ei tällä hetkellä ole tasapainossa ja velkaannumme siten, että ne velat siirtyvät tulevien sukupolvien maksettavaksi, ellei tämä kurssi käänny. Ja onneksi hallitus on tämän ensimmäisen toimintavuoden aikana määrätietoisesti toiminut siihen suuntaan, että meillä on terve talous, että meillä on mahdollisuus tänään puhua siitä, että kasvua on näköpiirissä, että voidaan puhua siitä, että Suomen suunta on kääntymässä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys valinnanvapaudesta sote-uudistuksessa (Aino-Kaisa Pekonen vas)
Suullinen kysymys SKT 64/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.44 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysuudistusta valmistelleen työryhmän loppuraportti julkaistiin tiistaina. Siinä esitetään muun muassa laajaa valinnanvapautta terveydenhuoltoon. Valinnanvapaus sinänsä ei ole huono asia, mutta huolestuin kuitenkin sen ulottamisesta erityisesti kouluterveydenhuoltoon. Koulutiensä aloittavat ekaluokkalaiset tapaavat usein koululla ensimmäisenä juuri terveydenhoitajan, joka tekee lapsille kouluuntulotarkastuksen. Terveydenhoitaja on vastuussa siitä, että jokainen lapsi saa terveystarkastuksen ja asianmukaiset rokotukset. Terveydenhoitaja on myös osa moniammatillista oppilashuoltotyöryhmää. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: miten jatkossa aiotaan huolehtia siitä, että kouluilla on oma terveydenhoitaja?

16.45 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen rakentamisessa on useita eri osia, joista yksi on se, että meidän rapautuvimmalle palvelujen osalle eli perustason palve-

lujen osalle yritetään tässä muutoksessa tehdä sellaisia ratkaisuja, että päästäisiin nykyistä paremmalle tasolle. Valinnanvapautta ja rahoitusmuutosta valmistelleen selvityshenkilöryhmän esitys on tosiaan ollut tämän viikon tiistaista lähtien julkinen, ja työ jatkuu niin, että hallitus omalta osaltaan tekee linjaukset jatkovalmistelun ja pykälän kirjoittamisen valmistelun osalta tässä lähiviikkojen aikana. Se, mitkä kaikki tehtävät kuuluvat valinnanvapauden piiriin, tulee täsmentymään valmistelun kuluessa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.46 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voiko tästä ministerin puheenvuorosta rivien välistä tulkita, että asiaa tullaan vielä harkitsemaan ja nimenomaan kouluterveydenhoitajien säilymistä siellä kouluissa mietitään uudelleen? On todella tärkeää, että jatkossakin varmistetaan se, että kaikki lapset todella tarkastetaan ja että rokotukset ovat kunnossa. On myös vanha sanonta, että koko kylä kasvattaa lapsia. Itse pidän erittäin tärkeänä sitä, että koulussa on moniammatillinen työryhmä, opettajia, kuraattoreita, psykologeja ja terveydenhoitajia, ja ollaan edelleenkin kasvattamassa kaikki lapsia. Arvoisa ministeri, pidän erittäin hyvänä tätä uutista, jonka mukaan te vielä tarkastelette sitä. Onko näin, että tämä päätös voidaan siis vielä pyörtää?

16.47 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin pitäisi olla se päätös, jonka voi pyörtää. Tämä keskustelun käyminen on erinomaisen hankalaa siksi, että tässäkin, arvostettu edustaja Pekonen, te olette lukenut otsikon, te olette lukenut kaksi riviä, lukenut sen jälkeen yhden sivulauseen ja sitten te tulette tänne väittämään suullisella kyselytunnilla, että näin on päätetty. (Välihuutoja) Ensin pitää olla päätös, jonka voi pyörtää.

Toinen asia ja toinen merkittävä periaatteellinen asia, joka on ratkaisematta, on se, onko ylipäätänsä kouluterveydenhuolto jatkossa kunnan tehtävä vai onko se maakunnan tehtävä. Tämä on yksi perustavaa laatua oleva asia.

Kolmas olennainen kysymyshän on se, että lapsilla, niin kuin teidän ensimmäisessä kysymyksessänne oli, on jatkossakin terveydenhoitajan palvelut saatavilla. Sehän on se ydinasia, on ollut ja tulee olemaan.

16.48 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä olen sen raportin lukenut, eikä se ollut mikään sivulause tai pelkkä otsikko. Tässä jää mietityttämään, kannattaako näihin raportteihin sitten uskoa, jos kerran täällä salissa se sanoma raportin sisällöstä muuttuu. Minä kyllä uskon, että myös tämän uudistuksen jälkeen jokaisella lapsella ja koululaisella on terveydenhoitajan palvelut käytössä, mutta olennaista onkin mielestäni se, onko se terveydenhoitaja osa sitä kouluyhteisöä ja onko se terveydenhoitaja osa sitä moniammatillista työryhmää. Tämä on se kysymys, mikä minua huolestuttaa.

16.49 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minua huolestuttaa ihan sama kysymys: se, että lapsella on riittävä määrä terveydenhuollon palveluja, niin terveydenhoitajan palveluja kuin tarvittaessa lääkäripal-

veluja, ja että ne palvelut ovat lähellä sitä koulua, lähellä sitä yhteisöä, jossa sen oppilaan, koululaisen, arki on.

Toisekseen kuulin välihuutoja siitä, että olisin jotenkin vastannut väärin. Niin saattaa olla, että vastasin väärin, mutta työryhmä, jota Mats Brommels veti, jonka tehtävä oli luoda linjauksia siitä, millä tavalla valinnanvapaus pääosin perustason palveluihin ja soveltuvin osin erityistason palveluihin tähän maahan luodaan, on oman esityksensä tehnyt. Sekään listaus ja ne paperit eivät ole tyhjentäviä. Siellä on monta rajanvetoa, joita joudutaan lähiviikkojen ja -kuukausien aikana tekemään. Se rajanvetojen aika, mikä tehtävä missäkin on, tulee viemään vielä kuukausia.

16.50 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kouluterveydenhuolto on yksi esimerkki siitä, mihin tämä malli, josta hallitus on tehnyt päätökset ja linjaukset, voi nyt johtaa, eli meidän kuntien julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut ollaan nyt yhtiöittämässä ja rinnalle palveluntuottajiksi ovat tulossa yksityiset palveluntuottajat. Monet asiantuntijat, muun muassa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, ovat kyseenalaistaneet tämän esityksen ja esittäneet vakavan huolensa siitä, että nyt hajaantuu tämä integraatio, tämä yhteensopivuus eri palveluiden osalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena oli laatu, vaikuttavuus ja oikeudenmukainen saatavuus. Nyt hallitus aikoo säästää tällä 3 miljardia euroa 10 vuoden aikana, ja julkisuudessa on kerrottu, että ollaan valmistelemassa myös erillistä palvelulupausta. Nyt kysynkin pääministeriltä: onko tarkoituksena, että hallitus laatii erillisen palvelulupauksen, jolla itse asiassa rajataan kansalaisten palveluja, jotta tuohon kustannussäästöön päästään?

16.51 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, tämä 3 miljardin säästöhän ei ole säästöä nykyiseen, vaan se on säästöä kestävyysvajeuraa vasten elikkä siihen nousevaan kustannuskehitykseen, joka meillä on ikääntymisestä johtuen. Nämä kuntien tarjoamat palvelut siirtyvät nyt maakuntien järjestämisvastuulle. Sinne tarvitaan isommat hartiat, kun nyt on ollut noin 300 järjestäjää ja jatkossa on 18 järjestäjää. Jo se, että järjestäjien määrää pudotetaan, tulee takaamaan osan tästä 3 miljardin säästöstä verrattuna siihen kestävyysvajeuraan.

Minä uskon, että tässä on hyvä pohja nyt sille uudistukselle. Siellä on vielä auki lukuisia yksityiskohtia, jotka täytyy nyt seuraavan vuoden kuluessa saada valmiiksi. Minä luotan siihen, että meillä on hyvä valmistelu tässä asiassa ja saamme tästä hyvän lopputuloksen aikaiseksi.

16.52 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten juuri pääministeri sanoi, me emme ole säästämässä 3:a miljardia sote-menoista vaan uudistuksen tarkoituksena on taittaa noitten menojen kasvu. Toinen tärkeä tavoite on se, että joka puolella Suomea saisimme parempaa palvelua ennen kaikkea peruspalveluissa.

Mutta kansalaisia huolestuttaa erityisesti tämä valinnanvapauden ulottuvuus, ettei se tarkoittaisi sitä, että piikki olisi auki. Kysynkin hallituksen jäseniltä: Mitä vastaatte niille ihmisille, joita huolettaa se, maksetaanko tulevaisuudessa verot Suomeen? Ja mitenkä esimerkiksi kolmas sektori on relevantti palvelujen tuottaja?

16.53 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli useitakin kysymyksiä, mutta ydin oli se, millä tavalla me saamme euromme riittämään. Yksi olennainen asia tämän selvityshenkilöiden esityksenkin mukaan on yhtäältä se, että meistä jokaisen tulee sitoutua palvelutuottajaan määräajaksi. Sillä, mikä se määräaika on, tulee olemaan merkitystä sille, että meillä on tilanne, jossa meidän euromme riittävät. Tämä on ihan olennainen asia. Tämä on yksi näkökulma tähän.

Toisekseen palvelutuottajien osalta ja siitä, miten turvataan kolmas sektori ja yksityinen. Meille tulee malli, jossa laadulla tulee olemaan isompi merkitys kuin hinnalla. Ne, jotka täyttävät tietyt kriteerit, jotka sitoutuvat palvelutuotantoon, jotka sitoutuvat ihmisestä huolehtimiseen... Se on se instrumentti, jota hyödynnetään siinä, että palvelutuottajina voi olla muitakin kuin julkinen toimija.

16.54 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Valfriheten ger också möjligheter, om den sköts på rätt sätt. Och det ger också möjligheter att producera tjänster till exempel på svenska.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä valinnanvapaudessa on edelleen monta kysymystä auki. Mielestämme tässä on hyvä pohja nyt tehty professori Brommelsin johdolla, mutta edelleen on liian monta kysymystä auki. Varsinkin ruotsinkielinen väestö kyselee nyt sen perään, miten käy, kun tässä ei tähän mennessä olla ollenkaan huomioitu, että myös lainsäädännössä pitää huomioida se, että saadaan palvelut sekä ruotsiksi että suomeksi. Nyt kysyn teiltä, ministeri Rehula: onkohan niin — ja toivomme, että on niin — että nyt kun tätä valinnanvapautta jatkotyöstetään, niin tässä myös huomioidaan se, että pykäliin tulee mainita myös siitä, että valinnanvapaudessa pitää myös huomioida se, että saadaan palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi?

16.55 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on valinnut sen toimintalinjan tämän koko sosiaali- ja terveydenhuollon ja maakuntauudistuksen valmistelun aikana, että me kerromme, kun on kerrottavaa. Toinen vaihtoehto olisi se, että hallitus olisi istunut vuoden ja neljä päivää kabinetissa ja odotettaisiin, että mitähän sieltä kabinetista tulee. Meillä on avoimia kysymyksiä merkittävissäkin asioissa: valinnanvapauden osalta esimerkiksi ne palvelut, jotka ovat perustasolla laajan valinnanvapauden piirissä — pääsääntö, niin kuin hallitus on linjannut — mitkä ovat ne erityistason palvelut, jotka ovat valinnanvapauden piirissä. Tämä määrittely on tekemättä.

Toisekseen, edustaja Henriksson, kun kysyitte, kirjataanko lakiin sekä suomen että ruotsin kielellä, niin tämän asian pystyn ja uskallan luvata: kyllä kirjataan. (Mikaela Nylander: Hyvä!)

16.56 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysuudistuksen yksi ihan keskeinen tavoite on perus- ja erikoispalveluiden integroiminen, jotta saadaan sujuvat hoitoketjut ja painopistettä siirrettyä peruspalveluihin, että ihmiset saavat sairauksiinsa ja ongelmiinsa varhaisemmassa vaiheessa apua. Silloin myös tuo pääministeri Sipilän kuvaama tavoite kestävyysvajeen 3 miljardin euron taittamisesta on mahdollista, kun saadaan niitä kalliita kustannuksia vähennettyä. Mutta nyt kuitenkin tässä työryhmän esityksessä tuo tavoiteltu vertikaalinen integraatio eli tuo perus- ja erikoispalvelui-

den yhdentäminen jää heikoksi. Kysynkin teiltä, ministeri Rehula: millä tavalla tätä arvioitte?

16.57 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähden edustaja Haataisen puheista, koska te, edustaja Haatainen, mainitsitte tämän muutoksen tavoitteet: laatu, vaikuttavuus ja oikeudenmukaisuus. Samoin tämän muutoksen tavoitteena on se, että sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kiinteästi yhdessä, ja se, että tämä integraatio on se väline, jolla toimitaan. Me olemme esimerkiksi aivan olennaisen asian kanssa tekemisissä tiedon liikkumisessa. Ei toteudu valinnanvapaus, ei toteudu sote, eivät toteudu yhdenvertaiset palvelut, ei toteudu päivystyksen tulevaisuus, ellemme me saa tietoa liikkumaan tässä maassa niin, että itse kunkin tiedot ovat aina hyödynnettävissä, kun niitä palveluja tarvitsee. Tämä integraation rakentaminen on yksi olennainen osa sitä työtä, jota tällä hetkellä pykälien momenteiksi kirjoitetaan: mitä se integraatio loppujen lopuksi pitää sisällään, ja miten huolehditaan ennen kaikkea siitä, että aina löytyy ammattilainen vastuunkantaja, on sitten kyse jalan murtumisesta tai moniammatillisuutta vaativasta henkilöstä. (Puhemies koputtaa) Tämä on nyt pykälien kirjoitusvaiheessa.

16.58 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kustannustehokkuutta tässä sote-uudistuksessa piti tulla näistä integraatiotavoitteista, parempaa palvelua kansalaisille piti tulla näiden integraation tavoitteiden toteutumisesta. Nyt tämä integraatio uhkaa jäädä toteutumatta, kun palvelujärjestelmä pirstoutuu lukemattomiin yhtiöihin ja yksityisiin palvelutuottajiin. Herää kysymys, miten moniongelmaiset ihmiset navigoivat tässä tulevassa yhtiöviidakossa. Miten me varmistamme, että vastuu näistä kaikista heikoimmista ja heidän palveluidensaannistaan toteutuu? Pitääkö meidän luoda täysin uusi ammattikunta, joka auttaa heitä navigoimaan tässä palveluviidakossa? Ja miten käy kustannusten, jos sote-keskus voi lähettää asiakkaita eteenpäin ilman, että sen pitää osallistua kustannusten maksuun, kun tämä erikois- ja perusterveydenhuollon palveluintegraatio, mitä on tavoiteltu, ei toteudu? Nimenomaan tästähän ajateltiin, että sitä kustannustehokkuutta syntyy. On vaikea nähdä, miten tämä 3 miljardin euron säästö voidaan saada heikentämättä palveluita nyt, kun tästä sote-uudistuksesta onkin tullut tämmöinen bisnesuudistus.

16.59 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Henkilö, jonka voimat eivät riitä johtuen sairaudesta tai itse aiheutetusta tilanteesta, ei tarvitse omaa navigaattoriaan siihen, että tulee pärjäämään tämän kokonaisuuden kanssa. Meidän on rakennettava lainsäädäntö niin, että hänestäkin näissä tilanteissa huolehditaan. Tavan ihmisen näkökulmasta muutos esimerkiksi valinnanvapauden osalta tulee todennäköisesti olemaan sellainen, että hän tuskin sitä edes huomaa, tulee vain vaihtoehtoja perustason palveluihin, ja nimenomaan nyt ensisijaisesti ja konkreettisimmillaan terveydenhuollon osalta tulee vaihtoehtoisia ovia avata.

Mutta kun nyt yhtään maalaa sitä tulevaisuutta, johon tässä ollaan menossa, niin ensinnäkin julkinen valta vastaa aina siitä, että palvelut ovat saatavilla. Toisekseen perustason palvelujen parantaminen on aivan välttämätöntä, jos me meinaamme saada meidän rahat riittämään. Ja kolmanneksi tämän integraation osalta: Minä ymmärrän hyvin huolet siitä, miten tälle integraatiolle käy. Kerroin edellisessä vastauspuheenvuorossani esimerkin, (Puhemies koputtaa) että tieto tulee olemaan aivan olennainen elementti, ja sen tiedon liikkuminen, jotta integraatio toteutuu.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Suullinen kyselytunti päättyi.

3. Marisanna Jarvan vapautuspyyntö liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 12/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 3.6.2016 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 3.6.2016 kello 10.

4. Mikko Kärnän vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan jäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 13/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 3.6.2016 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 3.6.2016 kello 10.

5. Mikko Alatalon vapautuspyyntö sivistysvaliokunnan varajäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 14/2016 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 3.6.2016 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 3.6.2016 kello 10.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 90/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Asian esittelee ministeri Vehviläinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta sisältää kolme keskeistä muutosta. Ensinnäkin henkilöstön siirtymismahdollisuuksia valtionhallinnon organisaatioiden välillä helpotetaan. Toisekseen karenssisopimuksella voidaan rajoittaa virkatehtävässä saadun tiedon hyödyntämistä uudessa palvelusuhteessa. Kolmanneksi valtion virkamiehen muutoksenhakuoikeutta muutetaan siten, että valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi jatkossa valituslupaa.

Arvoisa puhemies! Virkamies voidaan nykyisin suostumuksellaan siirtää määräajaksi työskentelemään toisessa virastossa. Jatkossa olisi mahdollista, että virkamies omalla suostumuksellaan työskentelisi osan työajastaan toisen viraston tai jonkin muun työnantajan kuin valtion palveluksessa. Virkamiehen työaikaa voitaisiin jakaa siis useamman työpaikan kesken. Uudistuksen tavoitteena on hyödyntää asiantuntijuutta nykyistä joustavammin hallinnonalojen ja valtion virastojen välillä. Työtehtävien määrää voitaisiin nykyistä paremmin tasata suuntaamalla tilapäisesti valtion henkilöstövoimavaroja sinne, missä niiden tarve on suuri.

Sitten karenssista. Nykyisin virkamiehen vaitiolovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen hyväksikäyttökielto ulottuvat osin myös virkasuhteen jälkeiselle ajalle sekä julkisuuslain että rikoslain mukaan. Nykysäännöksillä ei kuitenkaan voida tehokkaasti aina ennalta estää tilanteita, joissa säännösten suojaamia tietoja voitaisiin käyttää uudessa palvelusuhteessa tai -toiminnassa omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi. Nyt tehtävä uusi säännös antaa mahdollisuuden sopia enintään 12 kuukauden karenssiajasta. Karenssiajan tavoitteena on yleisen edun ja virkatoiminnan puolueettomuuden suojaaminen ja mahdollisen korruption estäminen virkamiesten siirtyessä yksityiselle sektorille. Tarkoituksena on, että virkamiehen aloittaessa rajoitusajan jälkeen muissa tehtävissä olisi hänellä oleva tieto menettänyt sellaisen merkityksen, että sitä voisi käyttää olennaisella tavalla hyödyksi tai jonkun muun vahingoksi. Karenssisopimus voitaisiin asettaa virkaan tai virkasuhteeseen nimittämisen tai uusiin tehtäviin siirtymisen edellytykseksi. Tämä esitys on valtion virkamieseettisen toimikunnan mietinnössään vuonna 2014 esittämä ja tietysti tulee tähän valtion virkamieslakiin.

Arvoisa puhemies! Nyt annettu esitys koskee siis valtion virkamieslakia. Karenssivaatimuksen lisäämistä myös kuntien ja maakuntien viranhaltijoita koskevaan lainsäädäntöön arvioidaan myös nyt parhaillaan sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä, kun teemme näitä lainsäädäntömuutoksia ja -uudistuksia. Tässä yhteydessä myös arvioimme, tulisiko myös kunnallisia ja tulevia maakuntien virkamiehiä näiltä osin säädellä karenssin osalta.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tietoinen siitä, että eduskunnalle ei tulisi tuoda samaa lakia koskien ripotellen, muutaman kuukauden välein, muutoksia. Tiedän tämän oikein hyvin. Tästä huolimatta kerron tässä myös, että on olemassa myös muita valtion virkamieslakiin tulevia muutoksia, joista tullaan antamaan syysistuntokauden aikana esityksiä eduskunnalle. Ensinnäkin eduskunta on hallitukselle lähettämässään kirjelmässä edellyttänyt, että hallitus valmistelee kiireellisesti esityksen siitä, että valituskielto virkaan ja virkasuhteeseen nimittämistä koskevasta päätöksestä poistetaan. Tämä on valmistelussa valtiovarainministeriössä ja tulee tänne sitten syksyllä. Toiseksi, koskien kaksoiskansalaisuutta: Valtion virkamieslakiin ollaan tekemässä kaksoiskansalaisuuden omaavien henkilöiden osalta muutoksia niiltä osin, että aiomme vaikeuttaa valtion virkoihin pääsemistä. Tästä an-

nettiin minulle viime vuonna työryhmämietintö, ja se on meillä valmistelussa, ja nämä tulevat myös tähän samaan muutospakettiin, jonka tuon syksyllä tänne. Ja vielä kolmanneksi: valtiovarainministeriö valmistelee valtion virkamieslakiin muutosta, jossa jatkossa myös valtion virkamiehen kanssa voitaisiin sopia virkasuhteen määräaikaisesta jatkamisesta virkamiehen eroamisiän jälkeen.

17.08 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslakia muun muassa siten, että valtion virkamies voitaisiin siirtää määräajaksi työskentelemään myös osittain toisen viraston toimivaltaan kuuluvissa tehtävissä tai muun työnantajan kuin valtion palveluksessa. Voimassa olevassa valtion virkamieslaissa säädetään virkamiehen määräajaksi siirtämisestä, virkojen ja virkamiesten siirtymisestä toistaiseksi sekä virkamiehen käytettäväksi asettamisesta. Lisäksi eri hallinnonaloilla on virkamiesten siirtymiseen ja siirtymisvelvollisuuteen liittyviä erityissäännöksiä.

Saman virkamieslain 5 §:n perusteella virka voidaan siirtää myös samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu sekä muu kuin talousarviossa eriteltävä virka myös toiseen virastoon. Säännös mahdollistaa täytettynä olevan viran siirtämisen toiseen virastoon virkamiehen suostumuksella. Virka voidaan myös siirtää toiseen virastoon ilman siihen nimitetyn virkamiehen suostumusta, mikäli virka siirretään virkamiehen työssäkäyntialueella tai työssäkäyntialueelle. Tätä mahdollisuutta on käytetty muun muassa poliisiorganisaatiossa, vaikkakin harvoin.

Tämän esityksen yhtenä tavoitteena on asiantuntijuuden hyödyntäminen nykyistä joustavammin hallinnonalojen ja valtion virastojen välillä sekä työtehtävien määrän tasaaminen suuntaamalla tilapäisesti valtion henkilöstövoimavaroja nykyistä joustavammin sinne, missä niiden tarve on suurin. Toivottavasti tämän esityksen jälkeen juuri tätä kohtaa ei käytetä väärin. Ainakin siihen on suuret mahdollisuudet silloin, kun joku virkamies tai hänen toimintansa ei ole muiden mieleen.

Ensimmäiseksi ainakin itselleni tulee mieleen nykyisen Tullin pääjohtajan vainoaminen ja mahdollisesti valtioneuvoston tehtäviin siirtäminen. Tuleva tehtävä ei mielestäni johdu valtioneuvoston tarpeesta, vaan tehtävä on räätälöity ensisijaisesti hänen siirtämisekseen pois Tullin pääjohtajan tehtävästä. Pidän tällaista toimintaa kokonaisuutena epäasiallisena. Hänelle esitetty tehtävä kuuluu ensisijaisesti sisäministeriön hallinnonalan tehtäväkenttään. Tietoni mukaan tässä prosessissa ulkoasiainministeriötä on pyydetty löytämään hänelle sopiva tehtävä heidän hallinnonalaltaan. Esitys ei mielestäni täytä valtion virkamieslain 22 §:n mukaista valtioneuvoston käytettäväksi asettamisen edellytystä pätevän syyn ja tärkeän tehtävän osalta.

Myös tarkoitussidonnaisuuden periaate on yksi hallinnon oikeusperiaatteista. Se sisältää yleisen velvollisuuden käyttää toimivaltaa vain siihen tarkoitukseen, johon se on lain mukaan määritelty tai tarkoitettu käytettäväksi. Mielestäni tämäkään periaate ei täyty tässä tapauksessa.

Tullin pääjohtaja haluaa jatkaa tehtävässään. Tulli on hänen johdollaan saavuttanut kaikki sille viime aikoina asetetut tavoitteet. Myös kaikki käynnissä olevat suuretkin hankkeet etenevät suunnitellusti. Mielestäni Tullin tilanne ei parane pääjohtajaa vaihtamalla, mutta muut muutokset johtoryhmän toiminnassa ja kokoonpanossa ovat välttämättömiä.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten puheeni alussa totesin, tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslakia muun muassa siten, että virkamies voitaisiin siirtää määräajaksi työskentelemään toisen viraston toimivaltaan kuuluvissa tehtävissä tai muun

työnantajan kuin valtion palveluksessa. Tämä on mielestäni hyvä muutos, mutta siirrettäessä virkamiestä tulee enemmän painoarvoa laittaa virkamiehen omalle suostumukselle. Ketään ei saa siirtää pakolla toiseen työpaikkaan, ei edes silloin, kun hänestä halutaan päästä eroon. Johtaminen on ammattina sellaista, mistä ei aina tykätä. Johtajalle on toki eduksi, jos hänen johtamistyylistään tykätään, mutta se ei ole perusvaatimus töiden sujumiselle.

17.12 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on viikon sisällä antanut lausunnon hallituksen vuosikertomuksesta vuodelta 2015.

Viime vaalikaudella perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota virkamieslainsäädäntöön, virkamiesoikeudelliseen sääntelyyn, ja itse asiassa jo parina edellisenä vaalikautena perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että virkaan ja virkasuhteeseen nimittämisestä ei ole muutoksenhakuoikeutta, mihin ministeri täällä jo viittasikin. Kahdessa eri vaiheessa olen itse ollut perustuslakivaliokunnassa mukana näitä asioita käsiteltäessä, ja perustuslakivaliokunta on käynyt hyvin pitkää keskustelua siitä, onko tämä muutoksenhakuoikeuden poissaolo sellainen puute lainsäädännössä, että sitä pitäisi edellyttää muutettavaksi niin, että laittaisimme sen ponnen taakse, vaatimuksen siitä, että tämä pitää saada. On kuitenkin pidetty järkevänä ja tarkoituksenmukaisena sitä, että on annettu hyvin vahva suositus tämän muutoksen aikaansaamiseksi, jotta voitaisiin sitten käyttää monipuolista harkintaa, kun sitä muutosta valmistellaan asianmukaisesti, ja että kun kokonaisuudistuksen yhteydessä sitten virkamieslakiin palataan, niin tämä asia käytäisiin perusteellisesti läpi.

Asia on tärkeä, koska se on merkityksellinen perustuslain 21 §:n 1 momentin säännöksen kannalta, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Valiokunnassa vierailleet valtiosääntöoikeuden asiantuntijat ovat kiinnittäneet tähän valiokunnan huomiota, ja siksi olemme useampaan otteeseen — viimeksi vuonna 2015 annettaessa lausuntoa eduskunnan virkamiehistä annetusta laista — kiinnittäneet tähän vakavaa huomiota, ja nyt on hyvä kuulla, ja juuri kuultiin, että tämä on valmistelussa ja syksyllä ilmeisesti palataan tähän asiaan sitten lakiesityksen muodossa. Valtiovarainministeriössä tätä muutosta valmistellaan.

Kun kävimme keskustelua tämän lausunnon antamisesta ja halusimme pitää voimassa tämän lausuman edelleen — niin kuin on mahdollisuus aina hallituksen vuosikertomusta käsiteltäessä, niin nytkin pidämme sen voimassa — niin totesimme siitä lausunnossamme, että tämä sisältää hyvin monia ulottuvuuksia. Ne tilanteet, joissa valtion virkamieslainsäädäntö tulee päätöksenteon pohjaksi, ovat hyvin moninaisia ja koskevat hyvin eri tilanteissa olevia virkamiehiä, heidän oikeuksiaan ja niitä valinta- ja muutoksenhakumahdollisuuksia, jotka mahdollisesti aktualisoituvat, ja sen takia se valmistelutyö vaatii perusteellista työtä, ja on tietysti tärkeätä, että se tehdään asianmukaisella huolellisuudella. Lausunnossaan valiokunta korostaa, että tulevassa lainvalmistelussa tulee ottaa huomioon perustuslain 21 §:stä johtuvat vaatimukset ja lisäksi hyvän lainvalmistelutavan mukaisesti selvittää laaja-alaisesti muutoksenhakuoikeuden vaikutukset. Valiokunta edelleen pitää tärkeänä, että lainvalmistelu toteutetaan huolellisesti, koska hankkeella on merkittävä vaikutus valtionhallinnon toimintaan — ei vain yksilön oikeuksiin vaan tietysti koko valtionhallinnon toimintaan.

Olisi mukava kuulla, jos ministeri voisi valaista jotakin konkreettista siitä etenemistiestä ja vaiheesta, missä nyt mennään. — Kiitoksia.

17.16 **Pirkko Mattila ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä ja ennakkotiedosta koskien näitä muitakin valtion virkamieslakiin mahdollisesti tulevia muutoksia. Hallintovaliokuntahan jo syksyllä käsitteli kunnallisen virkaehtosopimuslain, jolla nostettiin, vastaavasti kuten valtiolla oli tehty, sitten eläkeikää, ja näin ehkä sitten vastaavasti tätä lakia, joka nyt on käsittelyssä, seuraa kunnallisen virkamieslain muutos.

Mutta oikeastaan kysymys siitä, että tässä lakiesityksessä käsiteltiin tätä avien ja elyjen mahdollisuutta käyttää toisen viraston henkilökuntaa — se prosentti oli arvioitu kuitenkin kohtalaisen matalaksi, mutta varmaan se on ihan tarpeellinen: mitä näille nyt, aveille ja elyille, tapahtuu tulevaisuudessa?

Ja sitten — niin kuin myöskin tämä on mainittu ja nostettu esille — miten arvioitte digitalisaation mahdollisuuksia tämän lain toteuttamisessa? Mitä se voi tuoda parhaimmillaan?

17.17 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan tässä nyt erityisesti edustaja Mattilan kysymykseen. Tämän digitalisaation osalta totean sen, että kaikessa tässä uudistuksessa, mitä meillä on nyt tätä suurta hallinnon uudistusta, maakuntauudistusta, keskushallinnon uudistamista ja sitä, että me teemme myös yhden valtakunnallisen avin, digitalisaatiolla tulee olla erittäin suuri merkitys sen takia, että me olemme jo hallitusohjelmassa linjanneet, että meillä on ensisijaisena tavoitteena tehdä digitaaliset julkiset palvelut. Se tulee tarkoittamaan sitä, että meidän pitää konkretisoida sitä sitten koko ajan.

Mutta sitten minä vielä palaan tähän näin, minkä verran ehkä sitten käytetään tätä joustavuutta osittain tehdä myös toisessa virastossa työtä. Minä ajattelen, että se antaa tässä lähtökohtatilanteessa meille hyviä mahdollisuuksia. Meillä on paljon poikkihallinnollisia hankkeita, uudistuksia, koko ajan menossa, ja kaikki jos katsovat vain sen oman kapean sektorin osalta, niin on aina pahaa resurssipulaa jossakin muualla. Tämä antaa siihen mahdollisuuksia, että me voimme myös tasata ja ihmisten osaamista saadaan hyödynnettyä myös muissa virastoissa ja valtion eri laitoksissa ja sitten myös he saavat uutta kokemusta. Pidän tätä oikein tärkeänä kysymyksenä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2015 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 15/2016 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueesta

Hallituksen esitys HE 61/2016 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 9/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 9/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.19 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueesta. Ehdotetulla lailla kumottaisiin laki korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueella noudatettavista perunanviljelyn vaatimuksista. Mielestäni esitys on tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen.

Tyrnävän ja Limingan kuntien alue on erittäin tärkeä kotimaisen siemenperunan huollon ja myös huoltovarmuuden turvaamisen kannalta. Hallituksen esityksellä voidaan osaltaan nostaa sadon laatua ja siten turvata hyvälaatuisen perunan tuotanto. Tämä olisi meidän kaikkien suomalaisten perunansyöjien etu.

Edellä mainittujen alueiden ruokaperunantuottajat joutuvat ostamaan uuden, vähintään E-luokan siemenen vuosittain. Tästä on aiheutunut heille lisäkustannuksia verrattuna muun Suomen ruokaperunantuottajiin. Näitä lisäkustannuksia ei ole enää korvattu valtion varoin vuoden 2011 jälkeen. Siementuotanto kuitenkin hyötyy alueen erittäin hyvästä kasvinterveystilanteesta ja korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueen statuksesta. Samalla se tarkoittaa, että tästä hyötyvät kaikki suomalaiset perunansyöjät, joita valitettavasti on vuosi vuodelta vähemmän.

Samaan aikaan kun Aasiassa, Etelä-Amerikassa ja Afrikassa perunan kulutus kasvaa voimakkaasti, perunan kulutus vähenee Suomessa. 50 vuodessa perunan kulutus on vähentynyt Suomessa 70 prosenttia. 2000-luvulla perunan vuosikulutus on pysytellyt 50—60 kilon tuntumassa henkilöä kohden, kun vielä 50-luvulla perunaa syötiin noin 180 kiloa. Nykyisin pasta ja riisi korvaavat perunan yhä useammin ruokapöydässä, vaikka perunanviljelijät, pakkaamot ja teollisuus yrittävät kääntää kehityksen suuntaa. Toivottavasti kotimainen, lähialueella terveellisesti kasvatettu peruna saa jälleen sen aseman, mikä sille kuuluu. Peruna on perheiden perusruokaa, ja se sisältää vähemmän energiaa kuin riisi ja pasta, joten keitettynä ja uunissa paahdettuna peruna sopii myös painoaan tarkkailevan lautaselle erittäin hyvin.

Alussa mainittujen alueiden ruokaperunatuotanto hyötyy myös turvallisesta tuotantoympäristöstä ja siemenhuollon läheisyydestä. Myös maa- ja metsätalousvaliokunta korosti sitä, että ruokaperuna- ja siemenperunasektoreiden on pystyttävä ei-lakisääteisin keinoin sopimaan laajalla yhteistyöllä menettelyistä, joilla molempien sektoreiden edut ja tuotannon jatkomahdollisuudet turvataan tasapuolisesti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 61/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 9 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 5/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 35/2016 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2015

Kertomus K 16/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan. Asian käsittely keskeytettiin 27.5. pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 88/2016 vp
Lisätalousarvioaloite LTA 1-3/2016 vp

Lähetekeskustelu

Lisätalousarvioaloitteet lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2015

Kertomus K 2/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 12/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.6.2016 pidettävään täysistuntoon.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 3.6.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola